

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.106

29.10.2020.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 105. sednice Komisije za žalbe, održane 29.10.2020. godine u 18 sati u Pres centru.

Prisutni svi članovi Komisije: Vlado Mareš, Tamara Skrozza, Ljiljana Smajlović, Dragan Đorđević, Zlatko Čobović, Zorica Višnjić, Vida Petrović Škero, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Bojan Cvejić i Olivera Milošević

Ostali prisutni: Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

- 1.Razmatranje žalbe lista „Danas“ na tekstove objavljene u dnevnom listu „Srpski telegraf“ i na portalu „Republika.rs“
- 2.Razmatranje žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „Južne vesti“
- 3.Razmatranje druge žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „Južne vesti“
- 4.Razmatranje žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „N1 info“
5. Razmatranje žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „Nova.rs“
6. Razmatranje žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „Glas javnosti.rs“
7. Razmatranje žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „Alo.rs“
8. Razmatranje žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „Direktno.rs“
- 9.Razmatranje druge žalbe Miljana Milenkovića na tekst objavljen na portalu „Direktno.rs“
- 10.Razmatranje žalbe Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije na tekst objavljen u dnevnom listu „Kurir“
- 11.Razmatranje druge žalbe Ministarstva kulture i infomisanja Republike Srbije na tekst objavljen u dnevnom listu „Kurir“
- 12.Razmatranje žalbe Igora Žeželja na tekst objavljen na portalu „N1 info“
- 13.Razmatranje žalbe Pavla Jelesijevića na tekst objavljen na „Media Portalu“
- 14.Razmatranje žalbe Ministarstva kulture i infomisanja Republike Srbije na tekst objavljen na portalu „Nova.rs“

Snimak sednice na:

https://www.youtube.com/watch?v=VENPWtLralo&feature=youtu.be&ab_channel=Savetza%20za%20Štampu&fbclid=IwAR3LKZz-fMK_5y6OCisGIIn3uaKeHCHkuKw67Hjoy8XKuOKjYyPEYj4Qass

1. Dragoljub Petrović, glavni i odgovorni urednik lista "Danas", podneo je žalbu, smatrajući da su "Srpski telegraf" i portal tog lista "Republika.rs" prekršili tačke 1 i 5 poglavlja Istinitost izveštavanja, objavljujući bez ijednog dokaza, da "Danas" laže i cenzuriše za Đilasa". Zorica Višnjić ocenila je da Kodeks jeste prekršen, već samim naslovom. Ono što joj posebno smeta je to što tekst sadrži „klasičan spin“ – da ne postoje nezavisni mediji, već su ili režimski ili tajkunski. U tom duhu su i novinari lista „Danas“ optuženi da su profesionalnu čast podredili interesima tajkuna. Istakla je i da to što je novinarka rekla glavnom uredniku „Srpskog telegrafa“ da će objaviti celu njegovu izjavu, ni na koji način ne obavezuje urednika „Danasa“ da to mora da uradi. Ljiljana Smajlović je, međutim, rekla da, prema istraživanjima koje je objavio „Danas“, samo 20 odsto građana veruje medijima, jer misle da mediji nisu kredibilni. Zbog toga se ne može reći da je spin kad neko kaže da mediji lažu, to je dozvoljeno i reći i objaviti, jer to misli većina građana. Dodala je i da ne može nečije mišljenje biti istinito ili lažno. Zorica Višnjić je na to odgovorila da je ona govorila o pojavi i da je tom nepoverenju građana u medije možda doprinelo baš to stalno isticanje da su jedni mediji režimski, a drugi tajkunski. Jelka Jovanović je rekla da, kao neko ko radi u listu „Danas“, smatra da ima pravo da kaže da ovo jeste prekršaj Kodeksa, Zakona i pravila novinarskog ponašanja i da takva vrsta ophođenja prema medijima sa kojima se neki medij ne slaže truje javnost. Ona se, potom, izuzela iz odlučivanja o ovoj žalbi. Iz diskusije i glasanja izuzeo se i Bojan Cvejić, takođe zaposlen u listu „Danas“. Tamara Skrozza je navela da njoj uopšte nije bila jasna prepiska između novinarke „Danasa“ i glavnog urednika „Srpskog telegrafa“, odnosno da je to što je novinarka rekla da će objaviti celu njegovu izjavu shvatila, pre kao njihovu „međusobnu pošalicu“, nego kao zvanično obećanje i nešto što je „uklesano u kamenu“. Dodala je da smatra čudnim i da neko traži da se objavi sve što kaže i da mu se to obeća. Ljiljana Smajlović joj je odgovorila da Tamara verovatno ne daje izjave tabloidima, pa nema iskustva sa njima. Objasnila je da ona uvek pita kolika izjava treba da bude i uvek traži da objave sve i bez izmena, jer drugačije ne bi ni pristala da im da izjavu. Rekla je i da imamo ozbiljan problem ako takav dogovor sa kolegom ne možemo smatrati relevantnim. Zlatko Čobović je, međutim, naglasio da ne treba Komisija da se bavi poverenjem u medije, kao ni time da li je „Danas“ izostavio nešto iz izjave urednika „Srpskog telegrafa“, jer ništa od toga nije predmet žalbe. „Srpski telegraf“ je mogao da zbog toga podnese žalbu na „Danas“, pa da Komisija raspravlja o tome. U ovom slučaju, priča o izjavi je upotrebljena kao obrazloženje teze da „Danas“ cenzuriše u Đilasovo ime. „Srpski telegraf“ te tvrdnje nije argumentovao i zato je, po njegovom mišljenju, prekršen Kodeks novinara. Nakon rasprave, šest članova Komisije glasalo je da je Kodeks „prekršen“, dok su tri člana bila „protiv“, pa za odluku nije bilo potrebne većine od osam glasova.

2- 10. Komisija je vodila objedinjenu raspravu o svim žalbama koje je podneo Miljan Milenković, s obzirom na to da je sadržaj tekstova veoma sličan i da se svi mediji uglavnom pozivaju na pisanje „Južnih vesti“. Milenković se žalio da su u svim tekstovima objavljene neproverene glasine o tome da je pisao lascivne komentare učenicama i tajno postavljao kamere u svlačionicama pozorišta, te da zato ne može biti direktor škole. Tamara Skrozza je ukazala da bi Komisija posebno trebalo da se izjasni o delu žalbe na N1 info koji se odnosi na objavljivanje fotografije sa Fejsbuk profila. Snežana Andrejević je istakla da, kakvu god odluku Komisija da donese, u obrazloženju mora da se navede da, kad je u pitanju rad sa maloletnom decom u obrazovanju, svaka rasprava o bilo kome ko etički može biti

problematičan, jeste u interesu javnosti. To je nešto o čemu mora da se raspravlja i mora da se proverí, jer na to obavezuju i konvencije Ujedinjenih nacija o pravima deteta i odluke Vrhovnog kasacionog suda u radnim sporovima u koje su bili uključeni nastavnici za koje je postojala sumnja na neke neetičke postupke. Rekla je i da je objedinjena rasprava prihvatljiva, kao i Tamarin predlog da se izdvoji slučaj u vezi sa fotografijom sa Fejsbuka. Navela je da se, u razgovorima sa stranim stručnjacima u toku rasprave o zaštiti uzbunjivača, postavilo pitanje šta je Fejsbuk, odnosno da li je to obraćanje javnosti, te da je mišljenje stručnjaka da jeste obraćanje javnosti, bez obzira na broj posetilaca profila. „S druge strane, ako neko ubije oca i majku, ne treba da traži da se utvrdi da je siročić, dakle ako sam objavljuješ svoje slike na Fejsbuku snosiš odgovornost za to“, rekla je i dodala da ljudi treba da vode računa o svojoj privatnosti, odnosno o tome šta čine dostupnim javnosti. Rekla je i da je očigledno da u pozadini ovoga postoji i neki politički obračun, ali da Komisija ne treba da ulazi u to. Navela je da rečenica upućena nekoj devojčici da je „lutka“ može biti i pozitivno shvaćena i da ne mora da ima to značenje koje joj je dato. Kad se govori o istinitosti izveštavanja, problem je u tome što kad čitamo tekstove pojedinačno ne možemo da shvatimo o čemu je reč, nego moramo da skupljamo „mrvice“ iz svih tekstova da bismo razumeli. „Slučaj jeste kompleksan i osetljiv, ali pre svega treba da utvrdimo da li postoje činjenice koje ga takvim čine. Da li je to što se neko prijavio za direktora škole dovoljno da se ponavlja nešto što se desilo pre dve godine“, dodala je. Vida Petrović Škero je rekla da je velika dilema šta uraditi – reč je o klasičnom slučaju ukrštanja prava, s jedne strane imamo pravo javnosti da zna, a sa druge strane pravo pojedinca i treba odlučiti šta preteže. Da li je važniji javni interes, odnosno pravo građana, pre svega roditelja dece iz osnovne škole za čijeg je direktora Milenković konkurisao, ili njegovo lično pravo da se to ne pominje, jer mu povređujemo čast i dostojanstvo. Istakla je da iz žalbe proističe da on tvrdi da nije osuđivan, što nigde ni ne piše, pa mu ni na koji način nije prekršena pretpostavka nevinosti. Ona je objasnila da se, čitajući tekstove i žalbe, zapitala šta bi bilo da njeno dete ide u školu koju treba da vodi neko ko je bio umešan u aferu i ko se, ne čekajući ishod, tada povukao sa mesta direktora pozorišta. Da li roditelji treba da znaju ko je kandidat za direktora, pa da na vreme reaguju, ako treba, ili je važnije da se o njemu ništa ne piše, jer ga time mediji možda povređuju ponovo. „Ovde se svuda ponavljaju dve iste činjenice – njegov lascivni komentar na Fejsbuku tinejdžerki za koji je veliko pitanje da li je umešan i postavljanje kamera u Pozorištu lutaka, za koje je služba Poverenika za informacije od javnog značaja tačno utvrdila gde su i da je on sam doneo tu odluku i postavio ih u toku leta, bez znanja ljudi koji rade u pozorištu. Roditelji su reagovali, potpisuju peticiju, a i sama gradonačelnica je rekla da ne podržava njegovu kandidaturu“, navela je. Vida Petrović Škero je istakla da je proučavala praksu naših sudova u sličnim slučajevima i da je, recimo u slučaju gimnazijskih profesora koji su se žalili na narušavanje privatnosti, sud zauzeo stav da je veoma bitno da javnost zna, odnosno da je pravo javnosti iznad prava pojedinca. Po njenom mišljenju, u većini tekstova na koje se Milenković žalio nije prekršen Kodeks, ali jeste pojedinim naslovima koji čak nemaju veze sa tekstovima, kao i objavljivanjem fotografije sa Fejsbuka. Tamara Skrozza se saglasila da postoji javni interes da se ovome piše, ali je istakla da će glasati da je Kodeks prekršen u svakom mediju, jer je priča „naduvana preko svake granice za koju mediji imaju pokriće“. Sve je, kako je rekla, moglo da se napiše u pristojnijoj formi. Svi mediji su preterali i stiče se utisak da je sve „hiperbolisano“. Tekstovi su mogli da se napišu u svedenijoj formi, jer roditelju treba da znaju da postoji neraščišćena afera u vezi sa nekim ko se kandiduje za direktora škola, ali ne na takav način da se čovek predstavlja kao „troglava aždaja“ od koje treba sklanjati decu na deset metara. Olivera Milošević je rekla da je imala sličnu dilemu kao Vida Petrović Škero, jer ovo jeste, i

treba da bude, tema za medije i zbog toga je urednica „Južnih vesti“ u pravu i da treba da se bave time, počevši od toga otkud profesor fizičkog vaspitanja na čelu pozorišta, pa nadalje, ali da je saglasna i sa Tamarom da je svuda prekršen Kodeks, jer je sve proizvoljno, nema činjenica, već se iznose uglavnom vrednosni sudovi. N1 info je, po njenom mišljenju, najprofesionalnije uradio tekst, bilo je i u tu spornih momenata, ali su se uredno pozivali na „Južne vesti“, ali objavljivanje fotografije sa Fejsbuka otežava ocenu da su postupili u skladu sa Kodeksom. Bojan Cvejić je takođe ocenio da je priča mogla drugačije da se „upakuje“, posebno zato što ne znamo ni da li je afera pre dve godine bila „prenapumpana“. Kad je reč o fotografiji na N1 info, tačno je da u Smernicama piše da se fotografije privatnih lica ne mogu koristiti bez njihove saglasnosti, ali ova fotografija je takva da se vidi u pozadini i da misli da su hteli da ukažu na taj broj 1 na profilnoj slici, što je broj izborne liste SNS, tako da može da se razume da je to prikazano u kontekstu toga da se vidi da je član SNS, a ne na to da je na slici sa nekom devojčicom. Ljiljana Smajlović je navela da ne vidi neku naročitu složenost ovog slučaja. Problem je što su protiv čoveka iznete veoma krupne optužbe da je pedofil, bez dokaza. Rekla je da Komisija ne odlučuje o tome da li on treba da bude direktor škole ili ne, već da li su se mediji ogrešili o njega. Tačno je da roditelji imaju pravo da znaju, ali postoji način da im se kaže da ima nečeg spornog u njegovoj biografiji, a ne da se iznose ovako ozbiljne optužbe, bez jakih dokaza. Zorica Višnjić je rekla da su najbrutalniji bili oni mediji koji su u stvari „prepisivači“, koji su preuzeli informacije iz „Južnih vesti“, a onda ih dodatno „obogatili“ naslovima ili ilustracijama, kao „Glas javnosti“, koji se poslužio manipulacijom i objavio fotografiju devojčica od četiri, pet, godina sa naslovom „Voli da gleda devojčce, a sada bi da vodi školu“. Kolumna koju je objavio portal „Direktno.rs“ takođe je „jeziva“, jer se navodi da je njegova biografija „zastrašujuća“ i „da nijedno dete ne zaslužuje da se nađe u njegovoj blizini“. Zlatko Čobović je rekao da je saglasan sa Vidom Škero i da smatra da Kodeks nije prekršen, sem u slučaju N1 info, koji je objavio fotografiju njegovog deteta sa Fejsbuk profila. Jelka Jovanović je istakla da je reč o jednom od težih slučajeva o kojima je Komisija odlučivala i da može da ga posmatra iz tri ugla – kao novinarka i urednica, kao građanka i kao majka. Ali, ako gleda samo profesionalno, Kodeks jeste prekršen u svim slučajevima. Javnost, kako je objasnila, treba da bude obaveštena da li su određeni ljudi podobni za obavljanje posla i da, ukoliko nisu, budu odstranjeni, ali ako je ovaj čovek zaista doveden u sumnju trebalo je da se pokrene neki postupak, pa da se na sudu utvrdi da li je kriv ili nije. „Imamo samo sumnje, nemamo dokaz i nije u redu da se ovako piše, jer se uznemirava javnost“. Dragan Đorđević je isto rekao da je Kodeks prekršen i da je tema mogla mnogo bolje da se obradi. Dodao je da mu je žao što je propao zaista veliki trud novinara „Južnih vesti“ da dobiju izjavu od Miljana Milenkovića, kao i da mu nije jasno zašto se on tek sada oglasio, jer pre dve godine, kada se pisalo o aferi u Pozoruštu lutaka, nije reagovao, pa verovatno ceo slučaj ima i neku političku konotaciju. Ljiljana Smajlović je ocenila da on nema razloga da veruje medijima, jer ko god da je on, doživeo je takav tretman da nije nikakvo čudo što nije želeo da im se javi. Naglasila je da su ovakvi slučajevi razlog što postoji Savet za štampu. Po završetku rasprave, Komisija je glasala o svakoj žalbi pojedinačno. Sa osam glasova „za“ i tri „protiv“ odlučeno je da su prekršene tačke 2 i 5 Poglavlja I i tačka 1 Poglavlja V u oba teksta „Južnih vesti“, kao i tekstovima na portalu „Glas javnosti“. Odluka da su iste tačke prekršene tekstom na portalu „Nova.rs“ doneta je sa devet glasova „za“ i dva „protiv“. Ista odluka doneta je i za žalbu koja se odnosi na tekst u listu „Alo“. Tekstom na portalu N1 info, osim ovih, prekršena je i tačka 4 Poglavlja VII, odnosno smernica iz poglavlja VII, koja se odnosi na objavljivanje fotografija sa društvenih mreža. Ova odluka doneta je jednoglasno. Kad je reč o žalbama na tekstove koje je objavio portal „Direktno.rs“

sa osam glasova „za“ i tri „protiv“ odlučeno je da je jednim tekstom prekršen Kodeks, dok u slučaju teksta koji predstavlja lični stav, odluka nije doneta, jer je „za“ to da je Kodeks prekršen glasalo sedam članova Komisije, a protiv četiri, tako da nije bilo potrebne većine od osam glasova.

10. i 11. O žalbama Ministarstva kulture i informisanja na „Kurir“ Komisija je takođe vodila objedinjenu raspravu. Obe žalbe odnosile su se na to da je list netačno i tendenciozno pisao o tome da je ministar u toku pandemije korona virusa sklopio milionske ugovore za organizaciju skupova i seminara, odnosno posredovanje u kupovini avio karata, jer je čitaocima sugerisano da je novac već potrošen, što nije tačno. Snežana Andrejević je rekla da je netačno da je odluka doneta u vreme vanrednog stanja. Jer, vanredno stanje jeste počelo 15. marta, ali je odluka o tome doneta 20. marta i retroaktivna je, tako da ona nije doneta u realnom vremenu u vreme vanrednog stanja. Osim toga, po Zakonu o javnim nabavkama u budžetu moraju da se opredele sredstva za edukacije i seminare i eventualna putovanja, to je obaveza, ta dokumenta se donose na godinu dana i objavljuju se tenderi, a realizacija se, onima koji pobeđu na tenderu, vrši onda kada se nešto realizuje. Utoliko su navodi Ministarstva koji objašnjavaju postupak u redu, odnosno nije tačno da je novac već potrošen. Zato takav način izveštavanja navodi na to da je prekršen Kodeks, ali, svakako, kakvu god odluku da Komisija donese, treba naglasiti da rasprava o javnim tenderima, visinama planiranih i utrošenih sredstava u držanim organima jeste nešto i čemu treba pisati, jer je reč o javnim sredstvima. U takvim tekstovima dozvoljena je i temperamentnija diskusija, čak i uvredljivija, kroz vrednosne sudove i jače reči nego što je uobičajeno i da Savet nikako ne sme da takvu diskusiju zaustavlja. Bojan Cvejić je rekao da mu je Snežanino objašnjenje pomoglo da donese odluku i da bi trebalo razmisliti o tome da li je prekršena tačka koja zabranjuje izostavljanje bitnih činjenica, odnosno da li je trebalo navesti koliko troše druga ministarstva, kako bi čitaoci mogli da zaključe da li je ministar Vukosavljević rasipnik ili ne. Vlado Mareš je rekao da novinari treba i moraju da se bave ovakvim temama i da je dobro da se o tome piše i da zato misli da nije prekršen Kodeks. Nakon diskusije, Komisije je, sa deset glasova „za“ i jednim „protiv“, odlučila da su u oba teksta prekršene odredbe po kojima naslov mora da odgovara suštini teksta. Reč je o smernici u tački 1 poglavlja II. Jelka Jovanović je na kraju dodala da joj je drago što Ministarstvo kulture i informisanja podnosi žalbe Savetu za štampu, bez obzira da li su ili nisu u pavu, jer je to dobar signal.

12. Igor Žeželj se žalio jer je N1 info najpre objavio saopštenje Saveta za borbu protiv korupcije u kojem je otpužen da je izvršio pritisak na to telo i u kojem je pozvan da objavi celo svoje pismo koje je uputio Savetu, što je i učinio, ali je N1 info o tome objavio „svoju vest u kojoj se iznosi samo mali segment iz pisma, uz to netačan, i tumačenje koje odgovara vlasniku pomenutog portala, Junajted grupi“. Jelka Jovanović je rekla da Kodeks nije prekršen i da mora da podseti da je Komisija pre nekoliko meseci donela odluku da je „Danas“ prekršio Kodeks jer nije objavio celo pismo Ivana Radovanovića, te da veruje da je Komisija tada pogrešila. Istakla je da niko nema obavezu da objavi sve što neko napiše, već samo u onoj meri u kojoj se odnosi na tekst na koji reaguje. Snežana Andrejević je ukazala na to da nije reč o istim slučajevima, jer je tada Radovanović poslao odgovor na tekst, a Žeželj sada nije, te Jelka ne može da se poziva na dosadašnju praksu Komisije. Ljiljana Smajlović je objasnila da je kontekst takav da je Savet za borbu protiv korpcije poslao saopštenje samo redakciji N1, koja ga je objavila. U tom saopštenju se od Žeželja traži da obelodani celo pismo koje je poslao Savetu i zato joj se ne čini korektnim da se ne objavi celo pismo (ako su

ga već prozvali da ga objavi) i da se N1 pravda time da nema obavezu da to uradi. Bojan Cvejić je rekao da ga nije N1 pozvao da objavi pismo, nego Savet za borbu protiv korupcije, a Ljiljana Smajlović je istakla da je ovde problem vlasništva - Savet je saopštenje poslao samo N1 i samo su ga oni objavili. Cvejić je rekao da, bez obzira na to, smatra da redakcija nema obavezu da objavi celo pismo, već samo najvažnije delove. Zorica Višnjić je istakla da neće ulaziti u to kako se desilo da saopštenje objavi samo N1, jer ne znamo šta je prethodilo tome, ali, ako dobro razume, Žeželj nije poslao pismo redakciji N1, nego ga je objavio u „Kuriru“. Dodala je i da misli da je preneto ono što je suština tog pisma. Komisija je, potom, jednoglasno odlučila da nije prekršen Kodeks.

13. Pavle Jelesijević podneo je žalbu Savetu za štampu, verujući da je „Media portal“ prekršio više tačaka Kodeksa novinara iz poglavlja Istinitost izveštavanja, Odgovornost novinara, Novinarska pažnja i Poštovanje privatnosti, pišući o njemu na uvredljiv i klevetnički način i iznoseći neistinite navode. Posle kraće rasprave, Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 2 i 5 poglavlja I i tačka 6 poglavlja IV

14. Ministarstvo kulture i infomisanja podnelo je žalbu jer je portal objavio neproverenu i netačnu infomaciju, uz pozivanje samo na anonimni izvor, da je Maja Gojković, koja tada još nije bila izabrana za ministarku, poslala svoj tim u Ministarstvo da „češlja predmete“ i priprema sistematizaciju. Jelka Jovanović je ocenila da je strašno pisati bez izvora, što važi i za ovaj slučaj. Dodala je da, kao novinarka, zna da je ovo što je objavljeno verovatno tačno, ali da nema nikakve potvrde te infomacije i zato mediji ne mogu tako da alarmiraju javnost. Naglasila je da je nedostatak izvora ono što uništava novinarstvo. Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 2,3 i 4 poglavlja I.

Sednica je završena u 19.40 sati.

Zapisnik vodila

Predsedavajući

Gordana Novaković

Vlado Mareš